

Важливу роль у формуванні екологічної свідомості дітей молодшого шкільного віку відіграє художнє слово. Тому вчитель у процесі навчальної діяльності повинен широко використовувати художню літературу (вірші, казки, оповідання) та український народний фольклор (прислів'я, приказки, повір'я, прикмети, легенди) [7, 16].

На сучасному етапі створюється велика кількість цікавих та захоплюючих книг на екологічну тематику для дітей. Зокрема такі:

«Екокіта. Зберегти ліс» Г. Булгакової – переможець Всеукраїнського рейтингу «Кніжка року 2017» з визначення «Лідер літа». «Екокіта» – це справжній посібник із порятунку планети. З нею школярі навчатимуться оберігати ліси, дбати про тварин і рослини, економити ресурси. Щоб виконати завдання, треба пройти справжній квест: зібрати дані про ліс, розвинути суперздібності та ознайомитися з екопам'ятками. Після успішного виконання завдань юний дослідник стане найкращим екогероєм в історії.

«Величезний ліс» Г. Берковича – чарівна книжка про те, як Величезний Ліс і Велике Озеро завели собі мешканців. А вони почали потрапляти в усілякі казкові й не дуже історії. Дітлахи не зможуть відірватися від цікавих казок і веселих віршів, ілюстрованих яскравими добрими малюнками.

«Лісовеня сова» Л. Денисенко – одного разу крихітне лісовеня несподівано опиняється в незнайомому місці поруч із невідомими істотами. Воно чимало дізнається про відмінності між лісом та світом людей, знаходить нових друзів і отримує нове ім'я. Оповідання для читачів, які люблять природу та фантастичні історії.

Отже, входження школяра в книжковий всесвіт відбувається в першу чергу за допомогою спеціально створеної літератури. Саме дитяча література живить розум і уяву дитини, спонукаючи до роздумів, відкриваючи їй нові світи, образи й моделі поведінки, будучи потужним засобом формування основ екологічної культури особистості.

Для підвищення ефективності впливу дитячої книги на процес екологічного виховання школярів пропонуємо дотримуватись таких порад:

- використання книги у процесі спілкування з дітьми в різних видах діяльності в контексті вирішення завдань екологічного виховання;
- використання наочності у процесі роботи із книгою (спостереження за об'єктами та явищами природи, розглядання ілюстрацій тощо).

Список використаних джерел:

1. Войтович А. Ю. Екологічне виховання учнів початкових класів загальноосвітньої школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / А. Ю. Войтович ; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка. – Дрогобиць, 2016. – 271 с.
2. Грошовенко О.П. Формування екогуманістичної позиції молодшого школяра в умовах шкільного навчання / О.П.Грошовенко // Молодий вчений. – 2018. – № 53 (січень). – С.283 – 287.
3. Грошовенко О.П. Світоглядно-екологічний підхід до змісту природничої освіти в школі I ступеня / О.П.Грошовенко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал. Педагогічні науки / [гол. ред. П.Ю.Саух, відп. ред. Н.А.Сейко].- Житомир : Вид-во Євенок О.О., 2017.- Вип. 2 (88).- С.96-100.
4. Ільєнко В. Екологічна культура через внутрішній світ людини / В. Ільєнко // Дитячий садок. – 2011. – № 9. – С. 8-9.
5. Крамар Л. Екологічне виховання в початковій школі / Л. Крамар // Початкова школа. – 2014. – № 2. – С. 23-26.
6. Лазаренко Н. І. Розвиток пізнавальної активності першокласників у період навчання грамоти / Н.І.Лазаренко // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С.13-16.
7. Микало О. В. Роль книги в житті людини / О. В. Микало // Шкільна бібліотека. – 2014. – № 11. – С. 38-39.
8. Озерна Н. М. Виховна спрямованість літератури для дітей в історії розвитку дошкільного виховання (друга половина XIX-середина XX століття) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. М. Озерна ; Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. Володимира Винниченка. – Кіровоград, 2015. – 20 с.
9. Романченко І. Роль книги у вихованні екологічної культури у дітей раннього віку / І. Романченко // Бібліотечна планета. – 2005. – № 1. – С. 29-31.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ КОЛЬОРТЕРАПІЇ У ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ

В.Зіневич, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

*Науковий керівник: Н.О.Пахальчук, кандидат педагогічних наук, старший викладач
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

USING COLOR THERAPY ELEMENTS IN PHYSICAL AND HEALTH ACTIVITY WITH CHILDREN

V.Zinevych, forth-year student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті представлені форми фізичного виховання в закладі дошкільної освіти. Автор наводить приклади рухливих ігор з дошкільниками.

Ключові слова: діти дошкільного віку, фізичне виховання, ігри.

Abstract. The article presents the forms of physical education at the kindergarten. The author gives examples of action-oriented games with preschool children.

Keywords: preschool children, physical education, games.

На сучасному етапі розвитку суспільства значна увага приділяється проблемі збереження здоров'я дітей, адже все більш помітною стає тенденція до його погіршення [3; 5; 6-7 та ін.]. Це пов'язано із станом екології, розвитком науки і техніки, внаслідок чого діти не встигають опанувати все нову і нову інформацію, що призводить до зростання розумового навантаження, яке негативно позначається на стані здоров'я. Тому в умовах закладу дошкільної освіти вихователі можуть впроваджувати різні оздоровчі технології.

Розглядаючи фізкультурно-оздоровчу діяльність дітей дошкільного віку, дослідники виділяють такі форми роботи: навчальна робота, фізкультурно-оздоровчі заходи, активний відпочинок, самостійна рухова діяльність (табл. 1) [1, 8-9].

Таблиця 1

Форми фізкультурно–оздоровчої діяльності дітей дошкільного віку

Навчальна робота \ тип заняття	Фізкультурно–оздоровчі заходи	Активний відпочинок	Самостійна рухова діяльність
1. Навчально–тренувальні заняття. 2. Рухливо–творчі заняття. 3. Інтегровані заняття тощо.	1. Оздоровчий біг. 2. Оздоровча гімнастика. 3. Точковий масаж. 4. Фізкультхвилинки. 5. Рухливі, спортивні ігри і вправи. 6. Загартувальні процедури з фізичними вправами тощо.	1. Фізкультурне дозвілля. 2. Спортивні свята. 3. День Здоров'я. 4. Туристичний похід тощо.	1. Фізичні вправи. 2. Рухливі ігри. 3. Спортивні ігри і вправи тощо.

На думку Е.Вільчковського, фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня є обов'язковими і необхідними для дітей дошкільного віку. Вони мають на меті сприяти зміцненню здоров'я, підвищенню розумової працездатності дітей, активізації рухового режиму у закладі дошкільної освіти [2, 293]. Дослідники слушно підкреслюють, що використання естетотерапії у фізкультурно-оздоровчій діяльності дошкільників позитивно впливає на підвищення зацікавленістю дітей руховою діяльністю; знімає психологічне напруження після естафет, спортивних ігор, де застосовується змагальний метод тощо [52, 38–40].

З дітьми можна використовувати різні елементи естетотерапії. Так, умовно можна виділити три рівні використання кольоротерапії:

- організаційні можливості кольору (система освітлення та оформлення інтер'єрів приміщень закладу дошкільної освіти, зокрема, спортивної зали, ігрового майданчика тощо);
- педагогічні можливості кольору (навчання, розвиток, виховання);
- реабілітаційні можливості кольору (оздоровлення, лікування, психологічний колорит) [5, 6].

Фахівці рекомендують використовувати кольори по-різному, тобто візуалізувати їх, «вдихати», «одягати» їх. Можна застосовувати «кольоровий пляж», експериментувати, грати з кольором (розфарбувати себе вигаданим пензлем) тощо [5]. Такі вправи можна використовувати в заключній частині фізкультурного заняття. Наведемо приклади ігор, в яких використовується круглий килим-парашут (з тканини для підкладки чи намету, атласу тощо), у якому є по 2 сектори кожного кольору веселки, до всіх секторів прикріплені ручки, за які діти триматимуться під час ігор за О.Космодем'янською [4, 28-29].

1. Гойдалка. Сидячи на підлозі, діти беруться за край килимка руками. За вказівкою вихователя діти по черзі тягнуть до себе холодні або теплі кольори. Утворюється «гойдалка».

2. У ставку. Сидячи на підлозі, діти затискають край килимка під підборіддям, а ноги витягують перед собою. Вони – «риби». Усі гравці одночасно повторюють уголос назву кольору, за який тримаються. Один гравець (щука) ховається під килимок і втягує за ноги по черзі всіх гравців – «ловить риб». «Впіймані риби» замовкають, ховаються під килимок. Гамір поступово стихає. Гра закінчується, коли під килимком опиняться всі діти.

3. Музична карусель. Діти стають біля секторів свого кольору і беруться правою рукою за ручку (петлю) килимка, ліву руку відводять убік. Під музику починають бігти у напрямку за годинниковою стрілкою. Коли музика замовкає, діти розвертаються, беруться за ручку лівою рукою і біжать у протилежному напрямку тощо.

4. Вправа на завершення. На завершення після кількох рухливих ігор можна запропонувати дітям взяти килимок за край двома руками і послухати, як стукають їхні серця. Стоячи навколо килимка, діти роблять крок уперед і назад у ритмі серця: «стук-стук, стук-стук». Потім повільно опускають килимок на підлогу, сідають на нього, заспокоюються, дякують килимку за його чари.

Як інноваційна здоров'язбережувальна технологія кольоротерапія сприяє виявленню, корекції психофізіологічних розладів та запобіганню їм. Результативним є поєднання її елементів з активною руховою діяльністю дошкільників.

Список використаних джерел:

1. Асташина М.П. Современные подходы к физкультурно-оздоровительной деятельности дошкольников : учебно-методическое пособие / М.П. Асташина. – Омск : Изд-во СибГУФК, 2007. – 68 с.
2. Вільчковський Е.С. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі : підручник / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – К. : РВВ ГДПУ, 2001. – 428 с.
3. Голук О.А. Характеристика типів розвитку творчої уяви дітей старшого дошкільного віку / О.А.Голук, Н.О.Пахальчук // Наука и инновации в современном мире: образование, воспитание, физическое воспитание и спорт : в 2 кн. К 1 : монография / [авт.кол. : Безрукова Н.П., Львович И.Я., Преображенский А.П. и др.]. – Одесса : КУПРИЕНКО СВ, 2017 – Гл. 3. – С. 67-91.
4. Космодем'янська О. Чарівний килимок-парашут: рухливі ігри з елементами кольоротерапії / О.Космодем'янська // Дошкільне виховання. – 2013. – №5. – С. 28-29.
5. Овчарук О.О. Оздоровчі технології в дошкільному навчальному закладі : методичний посібник / О.О.Овчарук. – Муровані Кирилівці : Комунальна установа «Мурованокуриловецький районний методичний кабінет», 2011. – 30 с.
6. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання / Н. Пахальчук // Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи : зб. матеріалів пед. читань. – Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2015. – Вип. 10. – С. 8-11.
7. Пахальчук Н.А. Использование игр-путешествий в физическом воспитании детей старшего дошкольного возраста / Н.А. Пахальчук // Социально- педагогическая и медико-психологическая поддержка развития личности в онтогенезе : сб. материалов междунар. науч.-практ. конф., Брест, 15-16 апр. 2015 г. / Брест. гос. ун-т им. А.С.Пушкина ; редкол.: Г.Н. Казарчик, Т.В. Александрович, М.С.Ковалевич. – Брест : БрГУ, 2015. – С. 193-197.

ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ І САМОСТІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Н.Іванова, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

*Науковий керівник: Н.Ю. Родюк, кандидат філологічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

CONTENT CHARACTERISTICS OF METHODS OF ORGANIZED AND SELF-ACTIVITY IN WORK WITH CHILDREN OF PRIMARY AGE

N.Ivanova N.P., master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті висвітлено змістові характеристики організованої та самостійної діяльності дошкільників в процесі формування у них комунікативної компетентності. Проаналізовані види самостійної та організованої діяльності, встановлено їх значення у гармонійному та різнобічному розвитку дітей дошкільного віку.

Ключові слова: дошкільники, самостійна діяльність, організована діяльність, комунікативна компетентність.

Abstract. The article describes the content characteristics of organized and independent activities of preschool children in the process of forming their communicative competence. The types of independent and organized activities are analyzed, their significance has been established in the harmonious and versatile development of children of preschool age.

Keywords: preschoolers, independent activity, organized activity, communicative competence.

Реформування системи освіти в Україні відбувається в умовах її інтеграції до Європейського співтовариства, що зумовлює пошук нових методів та форм навчання на усіх освітніх рівнях. Особливої актуальності це набуває в системі дошкільної освіти, адже саме в цей період закладаються основні засади гармонійного та різнобічного розвитку дитини.

Зміст освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі регламентується на державному рівні, а його основні положення визначається Базовим компонентом дошкільної освіти і реалізується відповідно до програм розвитку, навчання та виховання дітей, таких як: «Дитина», «Малятко», «Українське дошкілля», «Дитина в дошкільні роки», «Зернятко», базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» тощо. В останній відведено чільне місце розробці та впровадженню методів організованої та самостійної діяльності дітей дошкільного віку, як важливій складовій активного та різнобічного розвитку дитини разом з дорослим у спеціально створеному розвивальному просторі.

Останнім часом зазначеній проблемі приділяється чимало уваги, зокрема: О.Л.Кононко [1], Т.І.Поніманська [5], І.М.Дичківська [5], Н.В.Гавриш [7], які теоретично розробляють та практично впроваджують методики організованої і самостійної діяльності дошкільників.

Організована діяльність, на думку Т.І.Поніманської, включає ті форми освітньої роботи, через які під безпосереднім керівництвом педагога, за його участі вихованці залучаються до різноманітних видів специфічної дитячої діяльності. До них відносять:

- гру (проведення дидактичних, рухливих, конструкторсько-будівельних ігор, драматизацій тощо);

- навчально-пізнавальну діяльність (заняття, гурткова, індивідуальна робота, спостереження та екскурсії у соціум і природу, пізнавально-розвивальні бесіди, дидактичні ігри, елементарні досліди й дитяче експериментування у повсякденному житті);

- трудову діяльність (індивідуальні й групові трудові доручення, чергування, колективна праця тощо);

- художню (образотворчі, музичні, літературні заняття, художня праця, розваги, свята, гуртки художньо-естетичного циклу, індивідуальна робота тощо);